

Notat

MILJØMINISTERIET

Skov- og Naturstyrelsen

Naturområdet
J.nr. 001-00068
Ref. HN/DMU KDJ/SNS
01.05.2006

DMU's og SNS's bemærkninger til UNEP-rapport om "Restoration of Wetlands Key to Reducing Future Threats of Avian Flu"

Den omtalte rapport er udført på kontrakt for UNEP (United Nations Environment Programme) af en arbejdsgruppe. Arbejdsgruppens sammensætning er ikke kendt af DMU eller SNS. Rapportens indhold blev præsenteret mundtligt på et videnskabeligt seminar i Nairobi i april 2006, og 11. april 2006 blev konklusioner fra rapporten udsendt i en pressemeddelelse. Det er denne pressemeddelelse, der er refereret til i Ritzaus telegram af 11. april 2006.

I følge oplysninger på UNEP's hjemmeside foreligger rapporten kun som et internt udkast. Rapporten er således endnu ikke (pr. 2. maj 2006) offentliggjort. DMU og SNS er således kun bekendt med indholdet af pressemeddelelsen, og kan dermed kun kommentere dette.

Angiveligt er en af rapportens hovedkonklusioner, at tabet af vådområder på globalt plan tvinger mange vilde fugle til at bruge alternative lokaliteter (damme ved gårde, rismarker o.l.), hvor de så kommer i direkte kontakt med fjerkræ. DMU og SNS ønsker ikke at give en vurdering af dette på globalt plan, men kan give en vurdering af denne konklusion for så vidt angår danske forhold.

For Danmark er en sådan udlægning af konsekvenserne af tab af vådområder ikke holdbar. Indvindingen af vådområder har her i landet været en gradvis proces, der har strakt sig over hundreder af år. Der har dermed ikke været tale om en proces, hvor større antal af vilde fugle så at sige er blevet gjort "hjemløse", så de har været nødt til at slå sig ned i landbrugsområder. I stedet har processen efter al sandsynlighed været, at bestandene af de arter, der er knyttet til vådområder, gradvist er blevet reduceret i takt med, at deres ynglebiotoper er forsvundet.

Forekomsten af vandfuglearter i landbrugsområder i Danmark kan heller ikke fortolkes som en proces, hvor fuglene må udnytte landbrugsarealer, fordi de ikke har bedre alternativer. Vandfugle som svaner, gæs og måger forekommer i landbrugsområder – først og fremmest uden for yngletiden - fordi fødeudbuddet på disse årstider er mere attraktivt, end vådområderne kan tilbyde. Et eksempel herpå er vinterafgrøder, der har tilbudt flere arter, f.eks. svaner og gæs, næsten ubegrænset adgang til føde af god kvalitet på de årstider, hvor fødegrundlaget i vådområder er knapt. Her kan det endvidere peges på, at antallet af gæs og svaner i Danmark har været støt stigende de seneste årtier. Dette gælder både for de trækkende, de ynglende og de overvintrende fugle.

Hvis man udelukkende betragter risikoen for smitte med fugleinfluenza, kan vurderingen for danske forhold kun blive, at genoprettelse af vådområder i større omfang vil føre til større bestande af mange vandfuglearter, og dermed med stor sandsynlighed også til mange flere vandfugle i de danske landbrugsarealer uden for yngletiden. Da mange af disse fugle overnatter i vådområderne, mens de om dagen fouragerer i landbrugsarealer (eller omvendt), vil en forøgelse af antallet af vådområder med en høj grad af sikkerhed også indebære, at et større antal fugle dagligt "pendler" frem og tilbage over de fleste områder i Danmark.

For trækkende fugle udgør Danmark en slags "bro" mellem Skandinavien og det øvrige Europa. Af den grund er antallet af trækfugle, der passerer landet, meget stort. Det kan vurderes, at flere hundrede millioner fugle af mange forskellige arter passerer landet hvert år.

Sammenholdt med Danmarks begrænsede størrelse betyder dette, at der forekommer store antal trækfugle overalt i landet. For vandfugle findes de største forekomster i de vestlige og sydlige dele af landet, men store antal vandfugle findes samtidig overalt langs kysterne og i søerne, og i brede zoner omkring disse. Derudover vil måger (der er konstateret H5N1 i afføring fra sølvmåge) formentlig også kunne overføre fugleinfluenza, og måger er almindeligt forekommende over hele landet.

UNEP-Pressemeddelelsen forholder sig kun til vandfugle og vådområder. Imidlertid er der også konstateret fugleinfluenza hos andre fuglearter, f.eks. musvåge. Store antal trækkende musvåger kan hvert år ses i hele Sydøstdanmark samt i Nordøstjylland, og tusindvis af fugle raster og overvintrer spredt over hele landet. Selv om der endnu ikke findes noget samlet overblik over, hvilke fuglearter der er mest udsatte for fugleinfluenza, er det i det mindste sikkert, at der er andre fuglearter end vandfugle, der må inddrages i en vurdering af risiko for overførsel.

Konklusionerne i UNEP-rapporten i forhold til udsætning af fuglevildt til jagtformål kan ikke vurderes før denne er offentliggjort i sin fulde udstrækning. Det bemærkes i denne sammenhæng, at der kun findes en meget begrænset viden om, hvor i Danmark der udsættes fugle i jagtligt øjemed. For Danmarks vedkommende vil det næppe være muligt at have fjerkræhold, herunder opdræt af fuglevildt, noget sted i landet, hvor der ikke også i en periode af året vil kunne forekomme betydelige antal af trækfugle.

Der er ikke noget i pressemeddelelsens indhold, der kan bidrage til en yderligere belysning af problematikken i Danmark omkring udsætninger af fasaner, agerhøns og gråænder.